

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Державного науково-методичного
центру змісту культурно-мистецької освіти

_____ М. М. Бриль
« 01 » _____ 2020 р.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

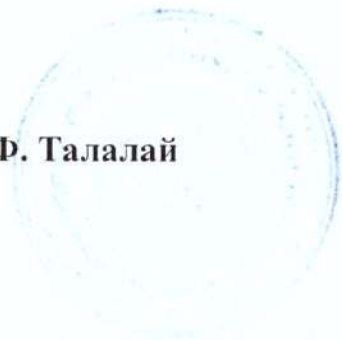
**«Концертні п'єси для ансамблю
(домра, гітара, фортепіано)»**

Педагогічний репертуар

для закладів початкової мистецької освіти

Укладач:

Г. Ф. Талалай

викладач по класу гітари Київської дитячої музичної школи №1 ім. Якова Степового, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Рецензенти:

М. І. Дмитренко

викладач класу домри Дитячої школи мистецтв № 6 ім. Г. П. Жуковського Дніпровського району міста Києва, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

О. Ю. Ващенко

завідувач предметно-циклової комісії «Народні інструменти» КВНЗ «Криворізький обласний музичний коледж» ДОР», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Відповідальна
за випуск

С. М. Трускалова

Рекомендовано

на засіданні народного відділу Київської дитячої музичної школи №1 ім. Якова Степового (протокол № 06 від 21 квітня 2019 р.)

© Талалай Г. Ф., 2020 р.

© Державний науково-методичний центр змісту культурно-мистецької освіти, 2020 р.

ЗМІСТ

<i>О. Копенков</i> Балада.....	8
<i>Ю. Могилюк</i> Іспанське болеро.....	11
<i>Е. Градескі</i> Морозиво.....	16
<i>Р. Леонковалло</i> Фанданго.....	21
<i>К. Смага</i> Сальвадор.....	31
Методичні рекомендації.....	47
Про композиторів.....	49

Балада

О. Копенков
Перекл. Г. Талалай

Andante

Музыкальный фрагмент для Домры, Гитара и Фортепиано. Темп: Andante. Ключ: D major (one sharp). Метр: common time (C). Динамика: *mp*.

Музыкальный фрагмент для Д. (Домра), Г. (Гитара) и Ф-но (Фортепиано). Метр: common time (C). Динамика: *f (mf)*.

9

Д.

Г.

Ф-НО

acelerando

13

Д.

Г.

Ф-НО

mp

16

Д.

Г.

Ф-НО

a tempo

20

Δ.

Г.

Φ-НО

24

Δ.

Г.

Φ-НО

27

Δ.

Г.

Φ-НО

Іспанське болеро

Ю. Могилюк
Перекл. Г. Талалай

Allegretto

Домра

Musical notation for Domra, measures 1-6. The staff is in 3/8 time. The music consists of a series of chords and eighth notes. The dynamic marking is *p*.

Гітара

Musical notation for Guitar, measures 1-6. The staff is in 3/8 time. The music consists of eighth notes and chords. The dynamic marking is *mp*.

Фортепіано

Musical notation for Piano, measures 1-6. The staff is in 3/8 time. The music consists of chords and eighth notes. The dynamic marking is *p*. There is an *8vb* marking under the bass staff in measure 5.

Д.

Musical notation for Violin, measures 7-10. The staff is in 3/8 time. The music consists of eighth notes and a melodic line. The dynamic marking is *mf*. There is a first ending bracket above measure 8.

Г.

Musical notation for Guitar, measures 7-10. The staff is in 3/8 time. The music consists of eighth notes and chords. The dynamic marking is *mf*. There is a first ending bracket above measure 8.

Ф-НО

Musical notation for Piano, measures 7-10. The staff is in 3/8 time. The music consists of chords and eighth notes. The dynamic marking is *mf*. There is an *8vb* marking under the bass staff in measure 7.

12

Δ.

Г.

Φ-НО

8vb

2

16

Δ.

mp

Г.

mp

Φ-НО

mp

3

20

Д.

Г.

Ф-НО

8vb

f

3

f

3

mf

25

Д.

Г.

Ф-НО

1.

1.

4

31 **Fine**

Δ.

Г.

Φ-НО

37

Δ.

Г.

Φ-НО

42

А.

Г.

Ф-НО

8va

Морозиво

Регтайм

Е. Градескі

Перекл. Г. Талалай

Giocoso

Музична партитура для Домри, Гітари та Фортепіано. Ця частина містить перші п'ять тактів. Домра та гітара починають з динамікою *f* (форте), а фортепіано виступає з динамікою *mp* (мезіо-піано). У четвертому такті всі інструменти переходять на динаміку *mp*. Знак **1** в квадраті вказує на перше виконання фігури.

Музична партитура для Домри, Гітари та Фортепіано. Ця частина містить такти з номером 6 по 10. Домра та гітара починають з динамікою *f*, а фортепіано з динамікою *f*. У шостому такті всі інструменти переходять на динаміку *mp*. У сьомому такті фортепіано змінює динаміку на *mf* (мезіо-форте). Знак **1** в квадраті вказує на перше виконання фігури.

11

Д.

Г.

Ф-НО

16

Д.

Г.

Ф-НО

21

Д.

Г.

Ф-НО

2

2

2

26

Δ.

Г.

Φ-НО

31

Δ.

Г.

Φ-НО

36

Δ.

Г.

Φ-НО

3 A tempo

41

4. *mp* *f* *mp*

Г. *mp* *f* *mp*

Ф-НО *mp* *f* *mp*

46

4. *f* *mp*

Г. *f* *mp*

Ф-НО *f* *mp*

51

4. *f* *mf*

Г. *f* *mf*

Ф-НО *f* *mf*

56

Д.

Г.

Ф-но

ff

ff

ff

gliss.

Фанданго

Іспанський танець

Р. Леонковалло
Перекл. Г. Талалай

Moderato (♩ = 184)

Музична партитура для Фанданго, іспанського танцю. Партитура складається з чотирьох голосів: Домра, Маракаси/Кастаньєти, Гітара та Фортепіано. Темп Moderato (♩ = 184). Ключова підписання: два дізми (F# і C#). Ритм: 3/8.

Голоси:

- Домра: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (f), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (f).
- Маракаси/Кастаньєти: Ритмічний патерн з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (f), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (f).
- Гітара: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (f), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (f).
- Фортепіано: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (f), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (f).

Друга частина (з номером 6):

- Д.: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (sp), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (sp).
- К. М.: Ритмічний патерн з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (sp), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (sp).
- Г.: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (sp), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (sp).
- Ф-НО: Починає з трьох нотних відпочинків, закінчує першу частину трьома восьмими нотами (sp), починає другу частину з трьох нотних відпочинків, закінчує трьома тріями нотами (sp).

12

А.

М.
К.

Б.

Ф-НО

ff 3 3 3 3

ff

ff

ff

18

А.

М.
К.

Г.

Ф-НО

2

mp

mp

p

p

24

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

30

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

3

35

Д.

К. М.

Г.

Ф-НО

40

Д.

М. К.

Г.

Ф-НО

45 **Trio**

Д. К. М. Г. Ф-НО

45 **Trio**

Д. К. М. Г. Ф-НО

f

mf

mf

50

Д. М. К. Г. Ф-НО

50

Д. М. К. Г. Ф-НО

3 3

3 3

56

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

5

63

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

69

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

75

Д.

К.
М.

Г.

Ф-НО

7

81

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

88

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

94

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

9 Coda

100

Д.

М.
К.

Г.

Ф-НО

104

Д.

К.
М.

Г.

Ф-НО

Сальвадор

Іспанський танець

Аранж. К. Смаги

Перекл. Г. Талалай

Allegretto

Музична партитура для Домри, Гітара та Фортепіано.

Домра: 4/4, *f*

Гітара: 4/4, *f*

Фортепіано: 4/4, *f*

Музична партитура для Д., Г. та Ф-но.

Д.: 4

Г.: 4

Ф-но: 4

Allegro

7

Δ.

Г.

Φ-НО

f *p* *p*

V III I

10

Δ.

Г.

Φ-НО

2/4 4/4

2/4 4/4

2/4 4/4

1

15

Δ.
Γ.
Φ-НО

Δ.
Γ.
Φ-НО

23

Д.

Г.

Ф-НО

26

Д.

Г.

Ф-НО

30

Д.

Г.

Ф-НО

2

2

2

f

f

f

34

Д.

Г.

Ф-НО

mf

mf

mf

38

Δ.

mp

Г.

mp

Φ-НО

mp

41

Δ.

mf

Г.

mf

Φ-НО

mf

44

Д.

Г.

Ф-НО

p

p

p

Detailed description: This system of music covers measures 44, 45, and 46. It features three staves: a single treble clef staff for the flute (Д.), a single treble clef staff for the guitar (Г.), and a grand staff (treble and bass clefs) for the piano (Ф-НО). The key signature is three sharps (F#, C#, G#). The flute part has a melodic line with some grace notes and a dynamic marking of *p* starting in measure 45. The guitar part provides harmonic accompaniment with chords and moving lines, also marked *p*. The piano part consists of chords in the right hand and a rhythmic bass line in the left hand, with a dynamic marking of *p* in measure 46.

47

Д.

Г.

Ф-НО

f

f

Detailed description: This system of music covers measures 47, 48, 49, and 50. It features the same three staves as the previous system. The flute part (Д.) has a melodic line with a dynamic marking of *f* in measure 48. The guitar part (Г.) continues with accompaniment, marked *f* in measure 49. The piano part (Ф-НО) maintains its accompaniment, with a dynamic marking of *f* in measure 49.

51

Δ.

Г.

Φ-НО

mf

mf

mf

55

Δ.

Г.

Φ-НО

mp

mp

mp

59

Δ.

Г.

Φ-НО

mf

mf

mf

63

Δ.

Г.

Φ-НО

p

p

p

67

Д.

Г.

Ф-НО

3

p

sp

p

sp

p

71

Д.

Г.

Ф-НО

75

Δ.

Γ.

Φ-НО

sp

f

sp

f

sp

f

Detailed description: This block contains the musical notation for measures 75 through 78. It features three staves: Δ. (top), Γ. (middle), and Φ-НО (bottom). The Δ. staff has a treble clef and contains a melodic line with a dynamic marking of *sp* at the start and *f* at the end. The Γ. staff has a treble clef and contains a rhythmic accompaniment with a dynamic marking of *sp* at the start and *f* at the end. The Φ-НО staff is a grand staff with treble and bass clefs, containing a piano accompaniment with a dynamic marking of *sp* at the start and *f* at the end. Slurs and hairpins are used to indicate phrasing and dynamics across the measures.

79

Δ.

Γ.

Φ-НО

Detailed description: This block contains the musical notation for measures 79 through 82. It features three staves: Δ. (top), Γ. (middle), and Φ-НО (bottom). The Δ. staff has a treble clef and contains a melodic line. The Γ. staff has a treble clef and contains a rhythmic accompaniment. The Φ-НО staff is a grand staff with treble and bass clefs, containing a piano accompaniment. The notation continues with similar patterns to the previous block, including slurs and dynamic markings.

83

Δ.

Г.

Φ-НО

4

4

4

sp

87

Δ.

Г.

Φ-НО

91

А.

Г.

Ф-НО

mf

mf

mf

95

А.

Г.

Ф-НО

f

f

f

98

Δ.

Γ.

Φ-НО

Coda

102

Δ.

Γ.

Coda

Coda

Φ-НО

104

Δ.

Г.

Φ-НО

106

Δ.

Г.

Φ-НО

V III I

ff *p* *p*

109

Δ.

Musical staff for Δ. (measures 109-111). The staff contains three measures, each with a whole rest.

Γ.

Musical staff for Γ. (measures 109-111). The staff contains six measures of dense chordal textures. The first measure has a sharp sign (#) above the staff.

Φ-НО

Musical staff for Φ-НО (measures 109-111). The staff contains three measures, each with a whole rest.

112

Δ.

Musical staff for Δ. (measures 112-114). The staff contains three measures. The first measure has a whole rest. The second measure has a half note. The third measure has a half note. A dynamic marking *ff* is present below the staff.

Γ.

Musical staff for Γ. (measures 112-114). The staff contains three measures. The first measure has a whole rest. The second measure has a half note. The third measure has a half note. A dynamic marking *ff* is present below the staff.

Φ-НО

Musical staff for Φ-НО (measures 112-114). The staff contains three measures. The first measure has a whole rest. The second measure has a half note. The third measure has a half note. A dynamic marking *ff* is present below the staff.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

БАЛАДА – музичний жанр, що має довгу і насичену історію. У середні віки баладою називали народну пісеньку, яка супроводжувала танець. Невипадково її назва походить від латинського ballo – танцюю. Потім жанр балади прийшов до літератури як лірико-епічний драматичний твір, основу змісту якого складають історичні події, старовинні легенди та перекази. У такому самому значенні в епоху романтизму балада повернулася і до музики – вокальної та інструментальної. Мелодія балади розгортається послідовно, відображаючи розвиток сюжету поетичного тексту або програмного задуму інструментального твору.

Перші зразки романтичної вокальної балади з'явилися у творчості австрійських та німецьких композиторів, наприклад, «Лісовий цар» («Вільшаний король») Ф. Шуберта на вірші Й. Гете. Пізніше до цього жанру звернулися композитори інших країн Європи, і з'явилися такі твори, як «Лорелея» Ф. Ліста на текст Г. Гейне, «Балада про Фульського короля» з опери «Фауст» Ш. Гуно та інші. Баладами інколи також називали оперні арії розповідного характеру (наприклад, Балада Томського з опери «Пікова дама» П. Чайковського).

О. Копенков. «Балада». Яскраву партію домри підтримує насичена гітарна партія. Перша частина написана в мінорі, має розповідний характер. У середній частині музика стає більш драматичною та насиченою. Фортепіано супроводжує мелодію гармонійним акомпонементом. Розробка готує яскраву головну кульмінацію твору. В заключній частині відбувається повернення до початкового характеру музики, спокійного та замисленого. Довгі ноти в мелодії необхідно витримувати, дослухаючись до усіх підголосків, рівне проведення яких додає ритмічній пульсації між довгими нотами.

ІСПАНСЬКЕ БОЛЕРО – парний народний танець, музичний жанр, що започаткувався в кінці XVIII століття. Музичний розмір – $\frac{3}{4}$, з характерними метроритмічними фігурами, що підкреслюються ударами кастаньєт. Темп – помірно швидкий, з поступовим прискоренням. У формі болеро написано романси М. Глінки, О. Даргомижського, Л. Деліба; болеро використовували в операх – Г. Берліоз, К. М. Вебер, Дж. Верді та ін., в балетах – Л. Деліб, П. Чайковський та ін.

Ю. Могилюк. «Іспанське болеро»: Під час виконання твору необхідно звернути увагу на характерний ритмічний малюнок, дотримуватися рамок темпу. Мелодія вимагає чіткої пульсації шістнадцятих нот. Також потрібно звернути увагу на синкопи та пунктирний ритм. Як у партії домри, так і гітари є ритмічні складності, що потребують уваги.

К. Смага. «Сальвадор» (іспанський народний танець): У цьому перекладенні популярного народного танцю технічні складності полягають у якісному виконанні гітарного пасажу, синкопованого ритму в швидкому темпі, а також у чіткій артикуляції подвійних звуків та мелізмів. Учні мають синхронізувати гітарний супровід із мелодичним голосом і стежити за єдиним динамічним розвитком.

Р. Леонковалло. «Фанданго» (іспанський народний танець): Твір повинен виконуватись у досить рухливому темпі, щоб у достатній мірі відобразити експресивний характер музики. Важливо витримувати єдиний темп під час переходу сольючої партії від одного інструменту до іншого. Акцентованими сильними долями учень надасть мелодії легкості та пружності.

РЕГТАЙМ – жанр американської музики. Початково виник як спосіб гри на фортепіано, що імітував звучання банджо, а в 90-х роках XIX століття розвинувся як самостійна інструментальна форма. Назва регтайм поширилася завдяки п'єсі Вільяма Біба «Ragtime March» (1897). Поряд із блюзом, регтайм є одним із найважливіших джерел, з яких виник джаз.

Мелодійні і тональні структурні якості регтайму мають європейське походження, а тематичний матеріал спирається на марші та на європейську танцювальну музику – вальс, кадрили, мазурку, тощо. Хоча регтайм є фортепіанною музикою, фортепіано трактується тут скоріше як ударний інструмент: техніка гри ґрунтується на прийомі стакато, на жорстких, насичених поліритмією акордах. Чіткий, рівномірно акцентований маршовий ритм четвертними нотами у супроводі (бас – на сильній долі, а відповідний акорд – на слабкій вісімки) протиставляється гостро синкопованій мелодії, де чергуються окремі ноти з акордами, що мають вдвічі коротшу тривалість (восьмі ноти). Регтайму зазвичай передують інтерлюдія. Виконують таку музику у помірному або швидкому темпі.

Своєрідність ритму регтайму широко використовується у професійній музиці, зокрема це твори А. Дворжака на американську тему (симфонія «З Нового Світу» і струнний «Американський квартет»), «Регтайм» (1918) І. Стравінського для одинадцяти інструментів; деякі твори Д. Мійо, П. Гіндеміта, Чарльза Айвза та інших.

Е. Градескі. «Морозиво»: Партія гітари насичена складними синкопованими акордами, що вимагають від учня особливої уваги під час роботи над твором. Важливий момент – діалог в середній частині між домрою і гітарою. Потрібно звернути увагу учнів на необхідність слухати і добре знати партію іншого інструменту в ансамблі.

ПРО КОМПОЗИТОРІВ

Градескі Еміль – провідний чеський композитор, який народився у 1953 році в Празі. Після закінчення консерваторії почав працювати у музичній школі, а також одночасно писати музику для учнів та дитячих колективів. Широко відомими є твори композитора для дитячих хорів. У жанрі інструментальної музики Градескі створив багато джазових та танцювальних композицій, оскільки переконався, що учнів музичної школи мотивує та надихає саме ця стилістика. Щороку маестро влаштовує джазові концерти своїх учнів, і це стає значною мистецькою подією для шанувальників музики.

Копенков Олег – гітарист, композитор, аранжувальник, ведучий концертів та радіограм, голова КДБ (Клуб Гітаристів Білорусі), журналіст, педагог, продюсер.

Народився 1 вересня 1962 у Мінську, Білорусь. З 1990 року грає в дуеті з Сергієм Кабановим (дует «Копакабана»). Виступає також в ансамблях з іншими виконавцями. Пише музику для гітари з 2005 року.

Леонкавалло Руджеро (народ. у 1857 р. в Неаполі – помер у 1919 р. в Монтекатіні) – італійський композитор. Вчився у Неаполі в консерваторії по класу композиції та фортепіано. У 1878 р. закінчив літературне відділення Болонського університету.

У своїй творчості дотримувався принципів оперного веризму. Автор більш ніж 20 опер. Найпопулярніша його опера – «Паяци» (на власне лібретто, 1892 р., Мілан), яка разом з «Сільською честю» П. Масканьї є еталоном веристської опери.

Могилюк Юрій – український композитор, виконавець і викладач по класу гітари в м. Оdesa. Автор багатьох творів, перекладень для гітари. Видав більше десяти збірок гітарної музики. Проводить майстер-класи на щорічних обласних семінарах-практикумах для керівників музично-інструментальних колективів і студій.

Смага Костянтин (7 квітня 1912 – 18 серпня 1985) – один з фундаторів школи вітчизняної класичної гітари; видатний український гітарист, виконавець і педагог.

У дитинстві К. М. Смага навчився грати на гітарі самостійно. Завдяки природному таланту і кропіткій праці оволодів класичним репертуаром. У 1937 році вступив до Київського музичного училища, у клас Марка Мусійовича Геліса (організатора кафедри народних інструментів Київської консерваторії імені П. І. Чайковського). У 1940 році став першим студентом-гітаристом у Київській консерваторії.

Протягом багатьох років К. Смага працював над транскрипціями класичних творів для гітари, обробками народних і популярних пісень. Був одним із перших київських гітаристів-педагогів.